
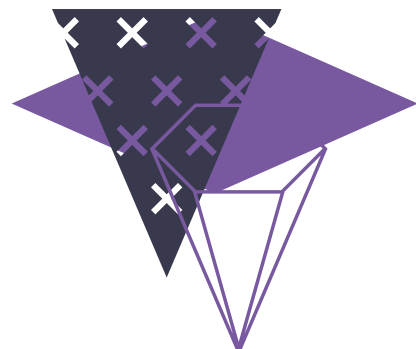
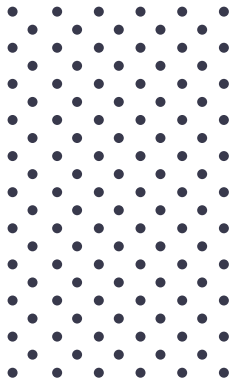

B R U
G G E

**PROBLEMATISCH
SPIJBELGEDRAG
VAN
MINDERJARIGEN**

INLEIDING

Scholen en CLB's doen inspanningen om spijbelgedrag bij leerlingen maximaal te voorkomen. Dit doen ze conform de Vlaamse krachtlijnen inzake de aanpak van de spijbelproblematiek. Ook het schoolreglement behandelt deze materie. De school kan de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken informeren over het bestaan van dit protocol door ernaar te verwijzen in het schoolreglement. In eender welke fase, wanneer een actor een verontrustende situatie (VOS¹) vaststelt, neemt deze actor de verantwoordelijkheid om daar een passend gevolg aan te geven.

¹ Verontrustende opvoedingssituatie (VOS) verwijst naar het decreet Integrale Jeugdhulp waarvan de krachtlijnen terug te vinden zijn in een document, VOS op p.6, doelstelling 4: http://www.steunpuntjeugdhulp.be/download_file.php?filepath=/home/jeugdhulpsteunpu/public_html/osbj/files/File/osbj/IJH/Krachtlijnen%20nieuwe%20decreet.pdf

PREVENTIE EN ZORG

De hoofverantwoordelijkheid voor de spijbelproblematiek ligt uiteraard bij de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en de leerlingen zelf. Al is ook de **school** een belangrijke plek om spijbelen aan te pakken, door in te zetten op preventie en zorg². Dit kan door te werken aan een positief en warm schoolklimaat, het gevoel van welbevinden van de leraars en de leerlingen, de didactische werkvormen, een goed zorg- en talenbeleid, het ondersteunen van leerlingen in hun studie- en beroepskeuze, de schoolorganisatie, de betrokkenheid van de leerlingen en de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken, duidelijke regels, het democratisch gehalte van de school, enzovoort. Een kwalitatief goede registratie van afwezigheden is eveneens onontbeerlijk. Daarnaast blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat vooral de eerste directe reacties op het spijbelgedrag door de school van belang zijn. Ook Vlaams minister Hilde Crevits benadrukt het belang van de school in de conceptnota 'Samen tegen Schooluitval'. De binding met de school is een cruciale factor in het verklaren van spijbelen. Het is daarom belangrijk om rond deze problematiek een duidelijke visie te ontwikkelen, en die te communiceren naar leerlingen, ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en het schoolteam. Een intense samenwerking van de scholen met CLB's en pedagogische begeleidingsdiensten is op dit vlak onontbeerlijk. Eveneens werken scholen en CLB's sensibiliserend naar ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en leerlingen rond het belang van dagelijkse aanwezigheid op school, reeds vanaf de kleuterschool.

De politie kan ook zelf spijbelende jongeren betrappen tijdens een ambtshalve vaststelling (= 'de andere weg'). Dat kan bijvoorbeeld tijdens een spijbelactie. De politie zal die dossiers eerst aanmelden bij de school. Er worden geen verdere stappen ondernomen, tenzij er misdrijven worden gepleegd. De politie kan ook op de hoogte gebracht worden van spijbelen via een klacht van de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken.

PROCEDURE NA FALLEN VAN ALLE PREVENTIE EN ZORG:

Deze fiche bevat enkele werkafspraken die in overleg met externe partners werden bekrachtigd in dit protocol. Hieronder zijn de belangrijkste principes voor **spijbelen** weergegeven. Iedere school heeft, afhankelijk van de plaats waar de school gevestigd is, **een vast aanspreekpunt bij de politie**. De school kan bij de contactpersoon terecht voor feedback zowel over onderstaande werkafspraken als over aan de politie gemelde dossiers.

Contactpersoon scholen binnen het regionaal politiekantoor³:
(zelf invullen)

Naam:

Telefoonnummer:

Faxnummer:

E-mailadres:

- Bij afwezigheid van de contactpersoon: afspraken worden gemaakt met één van zijn/haar officieren gerechtelijke politie.
- Na de openingsuren: 050 44 88 44 en bij dringende hulp: 101

1. NIET-GERECHTELIJKE STAPPEN BIJ HERHAALD SPIJBELGEDRAG

Bij iedere afwezigheid vanaf de eerste halve dag, zal de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken worden gevraagd naar de reden van afwezigheid en verzocht worden om een eventuele wettiging te bezorgen. Bij iedere ongewettigde afwezigheid (B-code), vanaf de eerste halve dag, moet de school **snel en gepast reageren**. Het is belangrijk dat geen enkele leerling onder de radar blijft. Bij vermoeden van ziekteverzuim en vragen omtrent doktersattesten kan steeds beroep gedaan worden op de CLB-arts (bij dixitattesten) of op de politie (bij vermoeden van valse attesten).

Stap 1: Een zorgvuldige registratie van alle codes.

Stap 2: De school spreekt de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en/of de leerling aan over de afwezigheid en probeert samen een oplossing te zoeken. Het doel is om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de achterliggende oorzaken. De school houdt een dossier bij van de leerling waarin zij neerschrijven welke stappen ze ondernemen om de leerling opnieuw op school te krijgen.

Stap 3: Indien uit de eerste probleemverkenning van de school blijkt dat de leerling en/of de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken nood hebben aan een hulpverlenend traject, dan schakelt de school het CLB in. De school moet het CLB steeds inlichten vanaf 5 B-codes, maar dit kan uiteraard ook eerder.

Stap 4: Als in het hulpverlenend traject de problemen bij de leerling de begeleiding van school en CLB overstijgen, neemt het CLB haar draaischijffunctie op. Dit wil zeggen dat het CLB in overleg met andere hulpverlenende diensten op zoek gaat naar de gepaste hulp voor de leerling. **Vrijwillige hulpverlening** moet worden opgenomen voordat de stap naar gerechtelijke hulpverlening wordt overwogen. Vrijwillige hulp houdt altijd instemming en medewerking van de minderjarige en zijn opvoedingsverantwoordelijke in.

Stap 5: Na meer dan dertig halve dagen ongewettigde afwezigheid doet de school een melding naar het **Ministerie van Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap**.

2. GERECHTELIJKE STAPPEN BIJ HERHAALD SPIJBELGEDRAG

De politie kan op twee manieren van een spijbelproblematiek op de hoogte gesteld worden. Ten eerste via een melding van de school, wanneer er sprake is van *onwil van de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken of van onbuigzaamheid van de*

minderjarige. Ten tweede kan de politie via een 'andere weg' op de hoogte gebracht worden, zoals tijdens een spijbelactie, via de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken of ambtshalve.

- **Indien er sprake is van onwil van de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken**

Onwil betekent dat de opvoedingsverantwoordelijken moedwillig (niet uit onvermogen) hun kinderen niet naar school sturen of op de hoogte zijn van het spijbelprobleem van hun kinderen, maar daar verder ongeïnteresseerd voor blijven. Deze situatie is verschillend van deze waarbij opvoedingsverantwoordelijken uit onmacht of onvermogen er niet in slagen hun kind(eren) aan de leerplicht te laten voldoen⁴.

Stap 1 : De **melding inzake spijbelen** gebeurt via de school, na overleg met het CLB, door het invullen van een standaard **meldingsfiche**. De politie komt pas tussen wanneer het CLB reeds werd ingeschakeld. De meldingsfiche vermeldt de verschillende acties ondernomen door de school en het CLB en een omschrijving van concrete elementen waaruit de onwil vaststaat.

Stap 2 : De politie voert een **opsporingsonderzoek** lastens de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken wegens inbreuken op de wet op de leerplicht en nodigt vervolgens de opvoedingsverantwoordelijken (en de minderjarige indien +12 jaar) uit voor een verhoor. Daarbij wijzen ze de betrokkenen op de wet betreffende de leerplicht en worden de oorzaken van het schoolverzuim achterhaald. De politie van de woonplaats zal ook op **huisbezoek** gaan om de opvoedingsomstandigheden na te gaan. Er wordt eveneens contact opgenomen met de school. Er wordt een apart **proces-verbaal** lastens de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken inzake inbreuken op de **wet op de leerplicht** opgesteld. Dat proces-verbaal wordt overgemaakt aan het jeugdparket. De minderjarige wordt tevens aangemaand om naar school te gaan en de lessen bij te wonen.
→ In het geval dat de minderjarige reeds een dossier heeft bij de Jeugdrechtbank zal hiervan melding gemaakt worden in het pv of in voorkomend geval met het parket worden overlegd.
→ Indien er een MOF (als Misdaad Omschreven Feit) wordt vastgesteld zal hierover een afzonderlijk proces-verbaal worden opgesteld.

Stap 3: De politie laat de school weten dat er een gesprek heeft plaatsgevonden. **School en CLB** blijven betrokken bij de leerling, de situatie wordt door hen verder opgevolgd. Een tussenkomst van de politie betekent niet dat de begeleiding van de school en het CLB wordt stopgezet. Het CLB kan hier opnieuw pogen hulpverlening in te schakelen of – wanneer de vrijwillige hulpverlening op zijn grenzen botst – de situatie aanmelden bij de Gemandateerde Voorziening (GV).

Stap 4: Als het **spijbelen aanhoudt**, maakt de school hiervan melding aan het aanspreekpunt bij de politie. Bij deze melding dient de school ook een recente registratiefiche van de afwezigheden toe te voegen. De politie gaat over tot **verhoor** van de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en stelt hiervan een **navolgend proces-verbaal** op. Dit alles wordt overgemaakt aan het parket.

² Meer info en hulp vind je op www.ond.vlaanderen.be/leerplicht en www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/kijkwijzer

³ Deze contactgegevens zijn terug te vinden in het overzicht van alle contactpersonen op de binnenzijde van de kaft

⁴ De begrippen onmacht en onwil worden in de Vlaamse krachtlijnen inzake de aanpak van de spijbelproblematiek uitgelegd op pagina 7, terug te vinden via de snelkoppeling hieronder: <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/assets/docs/publicaties/nieuwsbrief/2016/1/docs/krachtlijnen-aanpak-spijbelproblematiek.pdf>.

Wanneer de opvoedingsverantwoordelijken tot tweemaal toe niet reageren op uitnodigingen vanwege politie en uit informatie blijkt dat onwil aan de basis ligt, wordt steeds een pv opgesteld.

Stap 5: Het **parket** kan zowel een dossier verontrustende situatie (VOS) openen voor de minderjarige als een dossier lastens de opvoedingsverantwoordelijken aanleggen. Wanneer er nog geen doorverwijzing is geweest van het OCJ (Ondersteuningscentrum Jeugdzorg) kan het parket het dossier klasseren zonder gevolg of kan het parket de situatie opvolgen door een oriënterend gesprek bij de parketcriminoloog. Nadien kan een al dan niet vrijblijvende doorverwijzing naar de brede instap of aanmelden bij de GV. Wat betreft het dossier lastens de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken kan het parket beslissen de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken te dagvaarden voor de **politierechtbank**. Het parket kan de jeugdrechter pas vorderen na een doorverwijzing door de GV.

Stap 6: De school kan nadien feedback opvragen bij de contactpersoon scholen van de politie over dit dossier. Informatie kan gedeeld worden, zolang het beroepsgeheim dit toelaat. In het kader van een goede samenwerking tussen de politie en de school kan een periodiek overleg bevorderend werken. Tijdens dit overleg kunnen dergelijke situaties verder besproken worden.

- **Indien er sprake is van onbuigzaamheid van de minderjarige**

De school kan een beroep doen op een tussenkomst van de politie, maar dient te motiveren waarom dit nuttig kan zijn. Het formele karakter van een politionele tussenkomst kan voor een afschrikkend effect zorgen en de leerling kan zich daardoor herpakken. Dit kan preventief werken bij een beginnende spijbelaar.

Stap 1: De **melding inzake spijbelen** gebeurt via de school, na overleg met het CLB. De politie komt pas tussen wanneer het CLB reeds werd ingeschakeld. Er wordt gebruik gemaakt van een standaard **meldingsfiche**, die een argumentatie en recente informatie bevat omtrent de ondernomen acties en afwezigheden. Indien de politie oordeelt dat een tussenkomst gerechtvaardigd is, kan men de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en de minderjarige tot tweemaal toe oproepen op het commissariaat.

Stap 2: In eerste instantie zal de politie een (waarschuwend) gesprek hebben met de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en minderjarige en hen wijzen op de wet op de leerplicht. Op dat moment zal ook een **anti-spijbelcontract** worden voorgelegd waarop duidelijk de algemene voorwaarden (duur leerplicht...) alsook bijzondere voorwaarden (concrete afspraken die gemaakt worden met de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken en de minderjarige) worden vermeld. Zowel ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken als minderjarige tekenen het antispijbelcontract.

→ *Indien dit geweigerd wordt door de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken start stap 2 van de procedure "indien er sprake is van onwil van de ouders en/of opvoedingsverantwoordelijken".*

→ *Indien de leerling het spijbelcontract niet wil ondertekenen dan wordt hier melding van gemaakt aan de school.*

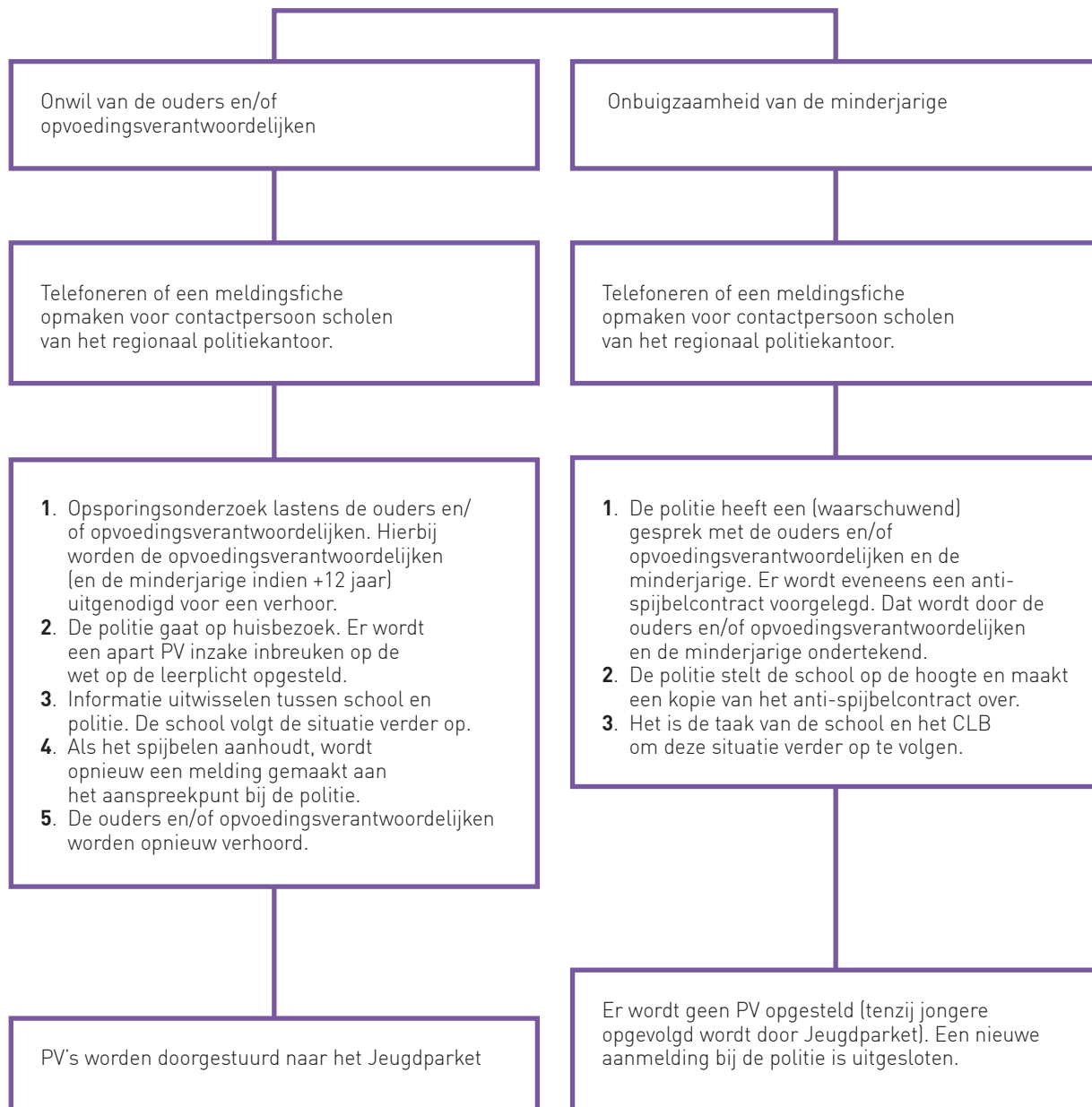
Stap 3: De politie stelt de school op de hoogte van de tussenkomst en maakt een kopie van het anti-spijbelcontract over. Het is de taak van de **school** om deze situatie verder op te volgen. De politie stelt **geen pv** op tenzij de jongere opgevolgd wordt door het jeugdparquet. Er is **geen** justitiële opvolging.

Stap 4: Bij niet naleving van het antispijbelcontract moet de school in overleg met het CLB de situatie verder in kaart brengen. Indien er sprake is van een Verontrustende Opvoedingssituatie (VOS) én er is geen medewerking van de jongere zelf, dan kan er aangemeld worden bij een **gemandateerde voorziening**. Een nieuwe aanmelding bij de politie tijdens hetzelfde schooljaar is uitgesloten.

SAMENVATTING GERECHTELIJKE STAPPEN

VASTSTELLING SPIJBELN (-18 JARIGEN)

De school kan de contactpersoon scholen van het regionaal politiekantoor opbellen i.f.v. feedback over de verdere opvolging.

